

Samenvatting

Uit een recente uitvraag van het Capaciteitsorgaan onder 92 zorginstellingen, waaronder 73 ziekenhuizen, blijkt dat het aantal werkzame IC-verpleegkundigen tussen eind 2019 en eind 2020 zeer licht is gestegen, evenals het aantal fte. Concreet is tussen eind 2019 en eind 2020 het aantal werkzame IC-verpleegkundigen gestegen van 4824 tot 4977 personen. Ook het aantal fte is gestegen, van 3706 naar 3782 fte. Ook is de instroom in de opleiding tot IC-verpleegkundigen in 2020 verder gestegen naar 448 personen.

De uitstroom van IC-verpleegkundigen is eveneens zeer licht gestegen in 2020. Er zijn op basis van de uitvraag geen aanwijzingen dat de uitstroom van IC-verpleegkundigen in 2020 sterk is veranderd door de toegenomen werkdruk op de IC door de COVID-19 pandemie.

Ook voor beroepen als operatieassistenten en anesthesiemedewerkers, die vorig jaar regelmatig zijn ingezet op de IC, is er in 2020 geen trendbreuk zichtbaar wat betreft personeelsaantallen. De algemene conclusie uit de uitvraag van het Capaciteitsorgaan is dat COVID-19 geen invloed heeft gehad op de aantallen IC-verpleegkundigen, anesthesiemedewerkers en operatieassistenten die werkzaam zijn in de ziekenhuizen.

Bij deze conclusie dient vermeld te worden dat een definitief beeld van de impact van COVID-19 op professionals en ziekenhuizen nog niet te geven is. Zo is het ziekteverzuim niet uitgevraagd. Het is dus mogelijk dat door ziekteverzuim in de praktijk een lager aantal professionals beschikbaar is geweest. Ook heeft het Capaciteitsorgaan niet gevraagd naar de omvang van de substitutie met andere beroepen en de IC-beddennorm die gehanteerd is. Toekomstige ontwikkelingen rondom de inhaalzorg en de gedifferentieerde inzet van professionals op de IC's, zoals de nieuwe opleiding basis acute zorg (BAZ) zijn eveneens niet verdisconteerd.

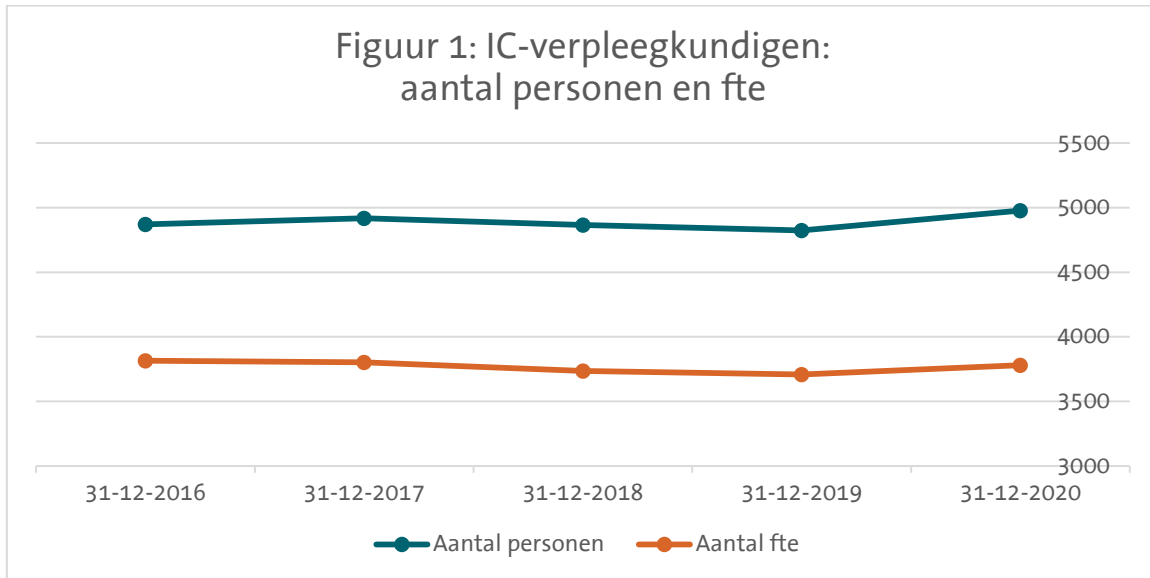
De uitkomsten van de volgende uitvraag van het Capaciteitsorgaan komen in juni 2022 beschikbaar.

Cijfers over inzet van IC-Verpleegkundigen, anesthesiemedewerkers en operatieassistenten

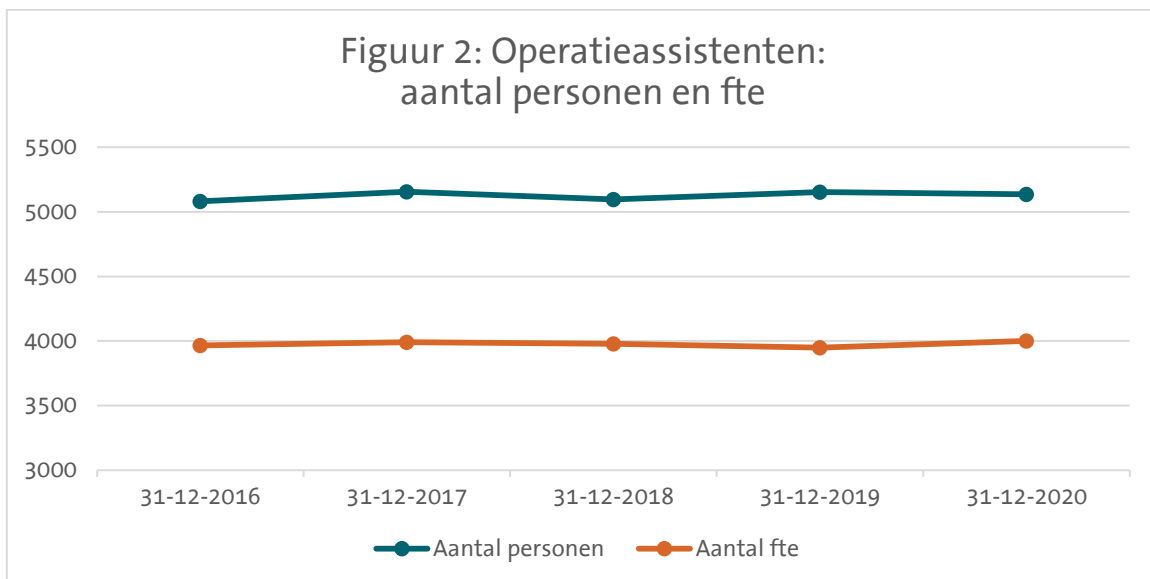
Relevante getallen als het gaat om het inschatten van de eventuele gevolgen van COVID-19 op de personeelscapaciteit van zorgprofessionals zijn:

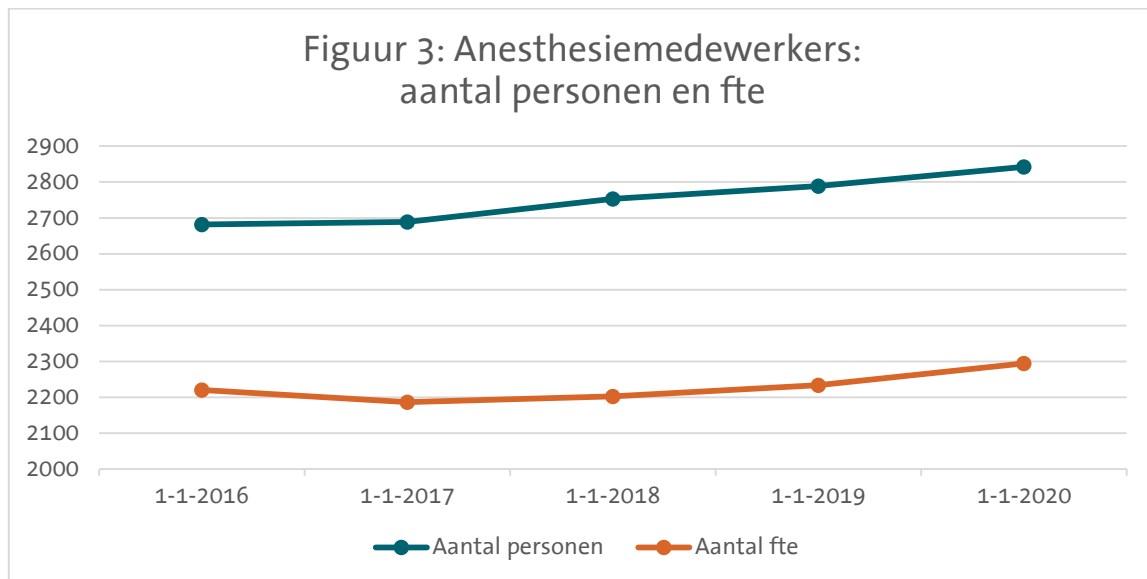
- Aantal en aantal fte werkzame professionals
- Fte dat uitstroomt door pensioen of vertrek uit de ziekenhuizen
- Aantal moeilijk vervulbare vacatures
- Instroom in de opleiding

Tussen eind 2019 en eind 2020 is het aantal werkzame IC-verpleegkundigen licht gestegen, van 4824 tot 4977 personen. Ook het aantal fte is gestegen, van 3708 naar 3782 fte. In de voorafgaande jaren was er juist sprake van een zeer geringe daling van het aantal fte IC-verpleegkundigen, zoals te zien is in figuur 1.

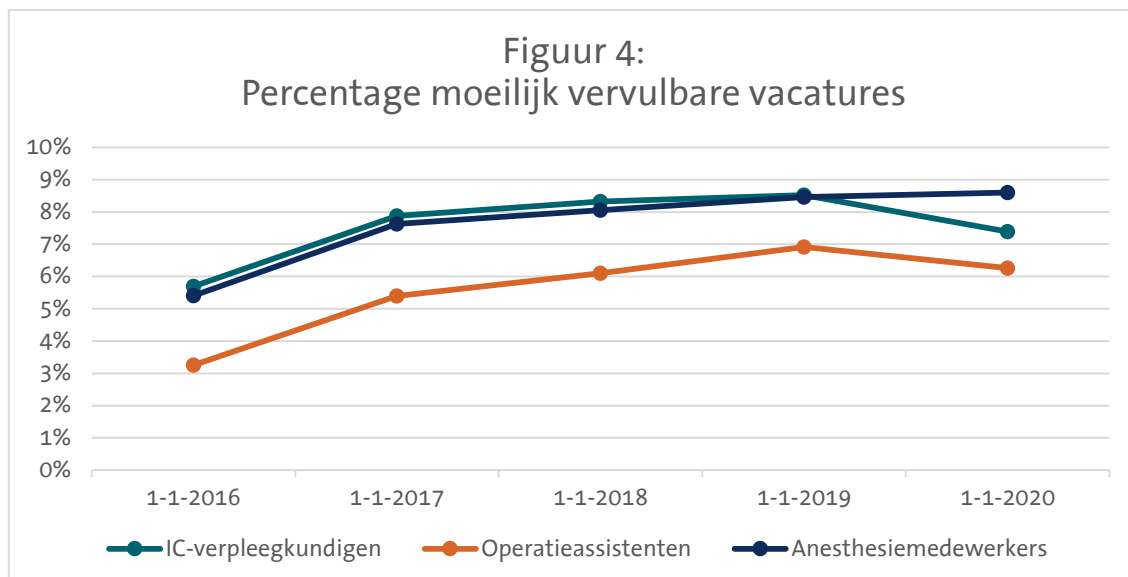

Ook het aantal personen en fte dat werkzaam is als operatieassistent is vrijwel gelijk gebleven de afgelopen jaren, zoals te zien is in figuur 2. Het aantal anesthesiemedewerkers (zie figuur 3) is licht gestegen; een trend die ook al in de jaren daarvoor te zien was.

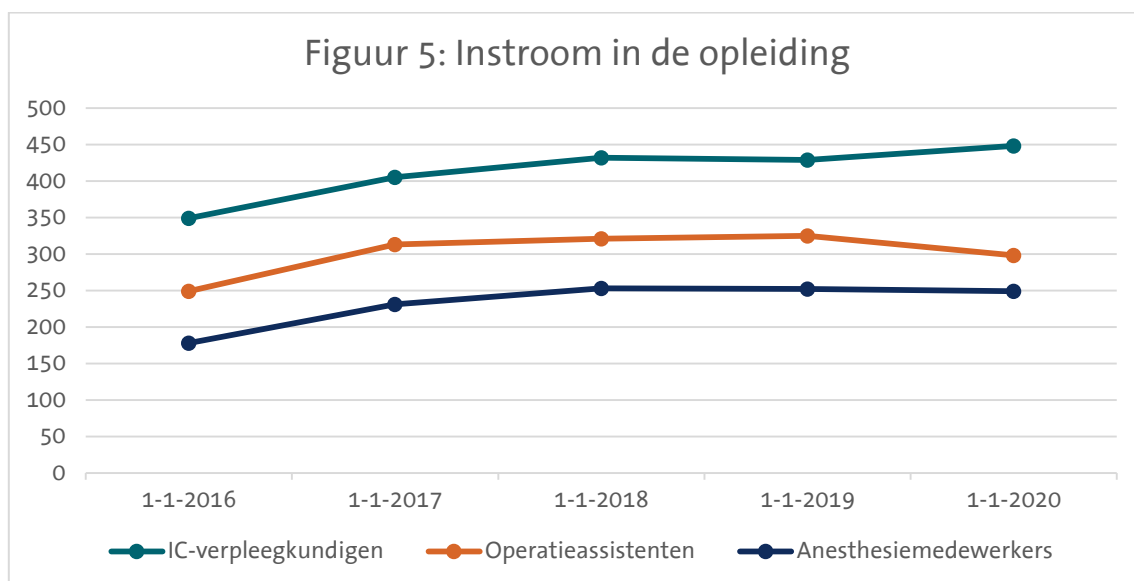

Het Capaciteitsorgaan vraagt ook hoeveel fte er in totaal zijn vertrokken per instelling, door pensioen en om andere redenen. Voor de IC-verpleegkundigen is de feitelijke uitstroom toegenomen van 272 fte in 2019 naar 299 fte in 2020, min of meer gelijk aan de groei van de beroepsgroep als geheel. Voor operatieassistenten daalde de uitstroom licht van 246 fte in 2019 naar 240 fte in 2020. Voor anesthesiemedewerkers steeg de uitstroom licht van 172 fte in 2019 naar 178 fte in 2020. Het percentage moeilijk vervulbare vacatures stijgt voor de drie beroepen sinds 2016, maar is voor de IC-verpleegkundigen en operatieassistenten juist afgenomen in 2020.

De instroom in de opleiding is ondanks de COVID-19 pandemie op niveau gebleven. Er zijn zelfs meer personen in 2020 ingestroomd in de opleiding tot IC-verpleegkundige dan daarvoor.

Toelichting op de uitvraag door het Capaciteitsorgaan

Ieder jaar leveren ziekenhuizen en andere zorginstellingen gegevens aan over 17 medisch ondersteunende en gespecialiseerd verpleegkundige beroepen bij het Capaciteitsorgaan. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de IC-verpleegkundige, operatieassistent en anesthesiemedewerker. De uitvraag bevat vragen over onder andere het aantal werkzame professionals, hoeveel fte ze werken, hoeveel vacatures er zijn en enkele verwachtingen over de toekomst. Met deze data geeft het Capaciteitsorgaan instroomadviezen af aan het Ministerie van VWS voor de te bekostigen opleidingen, zodat er in de toekomst genoeg professionals zijn in de zorg.

De uitvraag heeft als peildatum 31 december van ieder jaar en vindt jaarlijks plaats in april t/m juni. Met het beschikbaar komen van de laatste uitvraag met peildatum 31 december 2020, ontstaat voor het eerst een beeld van de eventuele effecten van de COVID-19 pandemie op de personeelscapaciteit op de IC.

Tijdens de COVID-19 pandemie is er veel aandacht geweest voor de intensive care. Het aantal beschikbare bedden en personeelsleden is niet standaard ingericht op dergelijke grote crisissituaties. Dit zorgde voor grote tekorten aan professionals met een hoge werkdruk als gevolg. Door de uitzonderlijke situatie moest tijdelijk extra capaciteit gecreëerd worden. Dit gebeurde wat betreft de IC door het flexibel inzetten van andere professionals, zoals de anesthesiemedewerker en operatieassistent en verpleegkundigen van andere afdelingen. Ook op de verpleegafdelingen in de ziekenhuizen is extra capaciteit ingezet. Daar geeft de uitvraag van het Capaciteitsorgaan evenwel geen inzicht in.

De arbeidsmarkt voor veel medisch ondersteuners en gespecialiseerde verpleegkundigen is al enkele jaren krap. Ziekenhuizen hebben de instroom in de opleidingen sinds enkele jaren daarom ook flink verhoogd, al is het lastig om de instroomaantallen te halen die nodig zijn de komende jaren. Hogere instroom is nodig om de uitstroom door pensioen of vertrek uit de zorg te compenseren. Daarnaast groeit de vraag naar zorgprofessionals door bijvoorbeeld een steeds grotere en vergrijzende bevolking, maar ook doordat het takenpakket verandert en er technologisch meer kan.

In de uitvraag vraagt het Capaciteitsorgaan naar het aantal werkzame professionals in een bepaald beroep, die over het relevante diploma beschikken. Een anesthesiemedewerker die meedraait op de intensive care zonder diploma als IC-verpleegkundige wordt niet meegeteld als IC-verpleegkundige. In totaal zijn er 92 zorginstellingen bevraagd, waarvan er bij 73 IC-verpleegkundigen werkzaam zijn.

Noot voor de redactie

U kunt contact opnemen met Victor Eiff, directeur Capaciteitsorgaan, tel: 030-2081898 of 06-41141641.

Meer informatie over het Capaciteitsorgaan is beschikbaar op de website:
www.capaciteitsorgaan.nl.